

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres ref	Vår ref	Dato
201101045	2011/2777-MOR	20.05.2011

Høring - Utkast til ny standardavtale for forsknings- og utredningsoppdrag

Det vises til høringssak fra Kunnskapsdepartementets om utkast til ny standardavtale for forsknings- og utredningsoppdrag, og med dette gis kommentarer fra Universitetet i Bergen.

Generelt vil vi gi uttrykk for vår støtte til at det utarbeides en oppdatert standardavtale for forsknings- og utredningsoppdrag. Dette kan lette samarbeidet mellom ulike offentlige organer og forskningsmiljøene ved universitetene. Ulike forsknings- og utredningsoppdrag for det offentlige vil gi de offentlige organene viktig kunnskap, og forskningsmiljøene får anledning til å bidra til konkrete samfunnsoppgaver.

Universitetet vurderer det som svært positivt at det nye utkastet til standardavtale ivaretar prinsippet om akademisk frihet og sikrer åpenhet og publisering. Dette bidrar til at oppdrag kan utføres uten at det går på bekostning av universitetets hovedoppgaver og verdigrunnlag.

Universitetet tar som utgangspunkt at standardavtalen gjelder *oppdrag* (jf rundskriv R 20 -2007) og ikke bidragsforskning. Bevissthet om sondringen mellom bidragsforskning og oppdragsforskning er svært viktig, fordi det kan være uklare grenser mellom bidrag og oppdrag.

I sin form framstår standardavtalen som best egnet for utredningsoppgaver som typisk munner ut i ulike typer av rapporter og anbefalinger. Forskning og utredning for å fremme politikktvikling er nevnt i høringsbrevet (side 2) som eksempel på hvilken type oppdrag standardavtalen kan brukes for. Enkelte av formuleringene i utkastet forstås derfor også som mindre egnet for samarbeid om nybrottsarbeid og forskning og utvikling av nye substanser, metoder eller tekniske forhold.

I punkt 1.1, 1. står det "Oppdragstaker skal levere og være ansvarlig for et selvstendig sluttresultat". Formuleringen passer for en analyse eller utredning. Et slikt oppdrag kan sammenlignes med en konsulenttjeneste. For forskningsoppdrag vil det være riktigere å uttrykke at oppdragstaker skal utføre et prosjekt som beskrevet i prosjektplanen og rapportere funn. Det kan ikke på forhånd defineres hvilke funn skal rapporteres, i forskning er det usikkerhet.

Tilsvarende er det i punkt 1.3, siste ledd lagt opp til at oppdragsgiver kan reise innsigelser mot sluttresultatet. Dette innebærer at en oppdragsgiver som er misfornøyd med en sluttrapport, vil kunne si at utførelsen ikke er akseptert. Dersom oppdragsgiver ønsker selvstendig forskning hvor resultatet er gitt på bakgrunn av den konklusjonen forskeren er kommet frem til, synes det urimelig at oppdragsgiver skal ha innsigelsesrett til innholdet i sluttresultatet.

Videre kan formuleringene om rettigheter i punkt 5.1, synes å være rettet hovedsakelig mot resultater i form av utredningsrapporter. Det heter at bruksretten blant annet omfatter "rett til å fremstille eksemplarer av eventuelt sluttrapport", og nevner ikke andre muligheter for bruk eller videreutvikling, noe som gir liten veiledning for oppdrag som omhandler andre resultater enn rapporter. Dette underbygges av punkt 5.2, 1. ledd som bare nevner tilgjengeliggjøring og ikke vitenskapelig publisering.

Vi foreslår at innledningen til avtalen tydeliggjør hvilken type oppdrag avtalen best egner seg for. Da vil man for andre typer forskningsoppdrag, kunne velge avtalemaler som kan være bedre egnet for den spesifikke typen oppdrag.

Avtalen framstår som nokså lang, og vi er usikre på om den derfor vil bli brukt av de mest aktuelle oppdragsgiverne. Det er også mulig å forbedre og forenkle språket, slik at avtalen blir enklere å lese og tolkningstvil kan unngås. Vi har forslag til noen endringer i selve teksten. Disse konkrete forslagene er vedlagt.

Vi vil gjerne fremheve enkelte av forslagene spesielt:

I punktet 3.1 om *Vitenskapelig Redelighet og Akademisk Frihet* foreslås det at formuleringen fra Standardavtalen for oppdragsforskning fra 2006 punkt 2.3, 2. ledd tas inn i stedet for siste setning i første ledd. Dette for å fremheve prinsippet om akademisk frihet. Setningen "Dette innebærer blant annet at Oppdragstaker ikke kan pålegges at Oppdraget fører frem til en bestemt konklusjon" foreslås byttes ut med "Dette innebærer blant annet at Oppdragstaker ikke har ansvar for at oppdraget fører frem til en bestemt konklusjon eller at oppdraget kan utnyttes på en bestemt måte." Dette bør følges opp med et tillegg i punkt 5.1 om at "Bruk av oppdragets resultater skjer på eget ansvar".

I punkt 5.1 om "Eiendomsrett og immaterielle rettigheter ("Rettigheter")" støtter vi forslaget om at det lages en hovedregel som følges, med mindre annet er avtalt. Oppdragsgivers behov vurderes godt ivaretatt ved den bruksretten som er foreslått. Forslagene til formuleringer i 3., 4., 5. og 6. ledd, bør vurderes nærmere, slik at disse nettopp kan fungere som hovedregel.

Bestemmelsene om mislighold i punkt 6 og 7 virker noe ensidig formulert til fordel for oppdragsgiver. Vi foreslår at bestemmelsene om mislighold samles, slik at det ikke er egne regler for hver av partene. Mislighold kan beskrives generelt ("Det foreligger mislighold hvis ytelsen ikke er i samsvar med det som er avtalt"), varslingsplikten samles i en bestemmelse, og muligheten for tilbakehold av ytelser, begrenses til vesentlig mislighold for begge parter.

Vi viser ellers til vedlagte kommentarer og forslag til endringer i selve bestemmelsene.

Vennlig hilsen

Berit Rokne
prorektor

Kari Tove Elvbakken
universitetsdirektør

Vedlegg: Konkrete kommentarer

Konkrete kommentarer

Til punkt 1.1 Avtalens omfang

Vi foreslår en ny formulering i 1. ledd som i stedet knytter avtalens omfang til oppdragsbeskrivelsen:

"Avtalen gjelder utføring av forsknings- og utredningsoppdrag hvor Oppdragstaker skal utføre arbeid i samsvar med beskrivelse og spesifikasjon av Oppdraget og levere de rapporter til Oppdragsgiver som er avtalt i Prosjekt- og fremdriftsplanen, heretter kalt Oppdraget."

Til punkt 1.3, 3. ledd

Med referanse til de generelle kommentarene over til punkt 1.3, foreslår vi at dette avsnittet tas ut eller omformuleres.

Til punkt 3.1 om Vitenskapelig Redelighet og Akademisk Frihet – forslag til ny formulering

Vi foreslår at formuleringen fra Standardavtalen for oppdragsforskning fra 2006 punkt 2.3, 2. ledd tas inn her i stedet for siste setning i første ledd. Setningen "Dette innebærer blant annet at Oppdragstaker ikke kan pålegges at Oppdraget fører frem til en bestemt konklusjon" byttes ut med "Dette innebærer blant annet at Oppdragstaker ikke har ansvar for at oppdraget fører frem til en bestemt konklusjon eller at oppdraget kan utnyttes på en bestemt måte."

Til punkt 3.4 Taushetsplikt

3.4, 2. ledd

For å sikre størst mulig åpenhet og samtidig sørge for minst mulig usikkert om hvilke forhold som skal være taushetsbelagt, ber vi om at det i andre ledd vurderes en formulering som innebærer at hver av partene må merke den informasjonen som skal være taushetsbelagt. Et eksempel på slik formulering, er:

"Partene skal bevare taushet om all informasjon, opplysninger, data og know-how som er gitt skriftlig eller i annen form og er merket "konfidensielt" eller som ble gitt muntlig og som ble opplyst om at var taushetsbelagt og som innen 14 dager er skriftlig nedtegnet og merket "konfidensiell" av den som ga informasjonen (nedenfor benevnt Informasjon)."

Det bør vurderes om det skal uttrykkes noe om hvilken informasjon som er unntatt fra taushetsplikten, for eksempel:

"Taushetsplikten gjelder ikke Informasjon:

- som på det tidspunkt Informasjonen ble gitt til mottakeren, måtte ansees som allment kjent eller som senere blir allment kjent uten at mottakeren er ansvarlig for dette
- som på lovlig måte er kommet mottakeren til kjennskap direkte eller indirekte gjennom andre, uten tilsvarende konfidensialitetsforpliktelser
- som mottaker kan dokumentere at var kjent for mottaker før Informasjonen ble gitt
- som mottaker kan dokumentere at er uavhengig utviklet av mottaker uten bruk av Informasjonen
- som kreves utlevert av myndigheter og/eller domstoler i henhold til gjeldende lovgivning.

Taushetsplikten etter andre ledd opphører to år etter at prosjektet er ferdigstilt etter kontrakten eller er terminert på annen måte."

3.4, 3. ledd

Bestemmelsen i tredje ledd er noe uklart formulert. Den ser ut til å referere til personlige opplysninger som brukes i oppdraget, og som bør anonymiseres i eventuelle rapporter, men viser til både første og andre ledd i punkt 3.4. Kanskje en endret formulering som spesifikt viser at den gjelder personopplysninger vurderes, for eksempel:

"Personopplysninger som er nødvendige for å gjennomføre Oppdraget, kan inngå i rapporter eller annen offentliggjøring i anonymisert form hvis ikke samtykke for offentliggjøring er innhentet eller det foreligger annen hjemmel for offentliggjøring."

Til punkt 3.5, 3. ledd

Vi stiller spørsmål ved om en såpass formalisert prosedyre er nødvendig å ha med i en slik generell del. Kanskje det kunne refereres til prosedyrer som avtales i bilag 4?

Til punkt 3.8, 2. ledd – skrivefeil

”Oppdragstaker er fullt ansvarlig æt for utførelsen...”

Til punkt 3.10 – Andres rettigheter

Formuleringen i første setning innebærer en streng aktivitetsplikt og stor risiko for oppdragstaker (”Oppdragstaker plikter å sikre at Oppdraget og utførelsen av Oppdraget ikke krenker eiendomsrett og immaterielle rettigheter som tilhører eller kontrolleres av andre enn oppdragstakeren”). Plikten bør ikke gå lenger enn til at oppdragstaker i rimelig grad skal søke å sikre at utførelsen av oppdraget ikke krenker andres rettigheter. I Standardavtalen for oppdragsforskning fra 2006 var prinsippet at hver part selv var ansvarlig for eget arbeid og resultater. Vi foreslår her at man enten sletter formuleringen i første ledd, eller istedet bruker formuleringen fra Standardavtalen for oppdragsforskning fra 2006 punkt 2.3, 3. ledd: ”Hver av partene har et selvstendig ansvar for at deres arbeid og resultatene av oppdraget ikke krenker tredjemanns eiendomsrett eller immaterielle rettigheter.”

Til punkt 4.1 – Vederlag

Vi foreslår at formuleringen i første avsnitt forenkles, for eksempel slik:

”Alle priser og nærmere betingelser for vederlaget fra Oppdragsgiver fremgår av bilag 5.”

I andre avsnitt foreslår vi at reisetid faktureres, med mindre annet avtales. Dette vil sikre samsvar med Rundskriv F-20-07: *Reglement om statlige universiteter og høyskoleers forpliktende samarbeid og erverv av aksjer* punkt 2.2. b som sier at for ”all oppdragsfinansiert aktivitet skal oppdragsgiver dekke alle direkte og indirekte kostnader som oppdraget fører med seg”. Forslag: ”Reisetid faktureres med 60 % av ordinær timepris.”

Punkt 5.1 – Eiendomsrett og immaterielle rettigheter (”Rettigheter”)

Vi er enige i at det er en god ide å lage en hovedregel som følges med mindre annet er avtalt.

Til formuleringene i 3., 4., 5. og 6. ledd har vi enkelte kommentarer og forslag.

Til 5.1, 3. ledd

Hovedregelen gir et godt utgangspunkt. Oppdragsgivers interesser er sikret gjennom en bruksrett til resultatene. For å ivareta oppdragsgivers interesser ytterligere, foreslår vi at det gis flere eksempler som kan dekke bruk av andre resultater enn typiske resultater fra utredningsoppdrag. Dette kan for eksempel være metoder eller systemer som oppdragsgiver kan bruke innenfor sin virksomhet, og hvor eksemplarframstilling av rapporter ikke vil være tilstrekkelig.

Når det gjelder rapporter, vil vi foreslå at det spesifikt nevnes at oppdragsgiver ikke har rett til å endre eller bearbeide innholdet, for sikre legitimitet og tillit til resultatene.

Det er ellers uklart hva som ligger i at resultatene kan stilles ”til disposisjon for andre oppdragstakere for slik utnyttelse”. Etter andre setning har Oppdragsgiver allerede en rett til å ”gi andre rett til å bruke resultatene”. Spørsmålet er da om siste del av 3. setning har noen selvstendig betydning. I stedet bør man kanskje presisere at oppdragsgiver bare kan gi videre tilsvarende rett til andre som oppdragsgiver har selv.

Følgende, alternative formulering til 3. ledd, 3. setning, foreslås:

”Oppdragsgiver får rett til å bruke resultatene av Oppdraget i sin virksomhet og å gi andre en tilsvarende rett til å bruke resultatene. Bruksretten omfatter rett til å fremstille eksemplarer av eventuell sluttrapport og delutredninger som er frembrakt i Oppdraget i opprinnelig, men ikke endret eller bearbeidet versjon, rett til å gjøre resultatene av Oppdraget tilgjengelig for allmennheten i overensstemmelse med pkt. 5.2, rett til å bruke resultatene i videre forskning og utredning samt rett til annen bruk som ligger innenfor oppdragsgivers normale virksomhet”.

Til punkt 5.1, 7. ledd

Andre setning sier at ”All bruk av resultatene av Oppdraget skal skje innenfor rammen av god forskningsskikk”. Vi vil påpeke at det vel er *oppdraget* som skal utføres innenfor rammen av god forskningsskikk, jf punkt 3.2, og ikke bruken av resultatene. Vi foreslår at setningen strykes.

Det er usikkert om den siste setningen i 7. ledd er hensiktsmessig (”Oppdragstaker plikter i resultatet også å oppgi i hvilken grad Oppdragsgiver har finansiert oppdraget”). Vanligvis vil det oppgis finansieringskilder i rapporter og publikasjoner, noe som også er tatt inn nederst i punkt 5.2. Hvilke andre resultater dette kan tas inn i, er mer uklart. Vi ber derfor om at setningen strykes.

Vi foreslår til slutt at følgende setning legges til: ”Bruk av oppdragets resultater skjer på eget ansvar”. Dette for sikre samsvar med prinsippet vi foreslår i punkt 3.1.

5.2 Tilgjengeliggjøring

Så vidt vi kjenner til, er begrepet ”offentliggjøring” mer brukt om det å gjøre forskning allment tilgjengelig. Vi foreslår derfor at overskriften er ”Offentliggjøring”.

Vi ber om at rett til vitenskapelig publisering nevnes særskilt i 5.2 første ledd. Forslag til tilleggsformulering:

”Oppdragstaker og ansatte hos oppdragstaker som har bidratt i utførelsen av oppdraget, kan publisere vitenskapelige resultater fra oppdraget. Det skal fremgå at publikasjonen er utarbeidet i forbindelse med oppdrag finansiert av Oppdragsgiver.”

Om 5.2, 2. ledd, vil vi fremheve viktigheten av åpenhet, og at hemmelighold og utsettelse bør unngås med mindre klare, legitime hensyn tilsier det. Universitetet kan etter universitets- og høyskoleloven § 1-5 nr 6 ikke inngå avtaler som fastsetter varig hemmelighold ut over det som følger av lov. Utsettelsen bør ikke være lengre enn det de aktuelle hensyn krever. Dette taler for at unntaket om utsettelse av offentliggjøring bør være tydelig angitt. Vi ber om at departementet vurderer å stramme inn formuleringene. Kanskje bør det også vises til den konkrete lovbestemmelsen i offentleglova.

Vi foreslår ellers at henvisningen til universitets- og høyskoleloven slettes eller skrives om, ettersom den ser ut til å være overflødig og upresis. Det står at ”oppdragstaker” skal ”medvirke til at det kan innhentes nødvendig samtykke”, mens det vel nettopp er oppdragstaker ved sitt styre som kan gi slikt samtykke til utsatt offentliggjøring.

Punkt 6 og 7 – Mislighold

Bestemmelsene om mislighold virker noe ensidig formulert til fordel for oppdragsgiver. Vi foreslår at bestemmelsene om mislighold samles, slik at mislighold beskrives generelt (”Det foreligger mislighold hvis ytelsen ikke er i samsvar med det som er avtalt”). Videre at varslingsplikten i 6.2 og 7.2 samles i en bestemmelse osv.

Muligheten for tilbakehold av ytelser bør være begrenset til vesentlig mislighold (for begge parter).

Til punkt 6.4.2 og 6.4.5

I punkt 6.4.2 siste avsnitt har oppdragstaker rett til å kreve dagboten satt ned. Denne retten er derimot begrenset i forhold til "Oppdragsgiverens mulighet til å nyttiggjøre seg den del av ytelsen som er levert." Vi stiller spørsmål ved denne formuleringen. Forskningsoppdrag har ikke alltid noen forutsetning om at oppdragsgiver skal kunne "nyttiggjøre seg" av ytelsen, slik som vil være tilfelle ved bestilling eller kjøp av et nytt system eller en annen tjeneste. Vi ber departementet vurdere om formuleringen kan endres, for eksempel slik:

"Hvis bare en del av den avtalte ytelsen er forsinket, kan Oppdragstakeren kreve en nedsettelse av dagboten som står i forhold til den del av ytelsen som er levert."

En tilsvarende formulering om nytte er tatt inn i punkt 6.4.5 tredje avsnitt. En hevingsrett som inkluderer rett til å kreve tilbakebetaling fra oppdragstaker ved mislighold "av en slik art at Oppdragsgiver har lite eller ingen nytte av det leverte", innebærer en stor risiko for universitetet som oppdragstaker. Som nevnt over, er det sjelden en forutsetning at resultatet kan utnyttes på en bestemt måte. Vi viser også til vår kommentar til punkt 3.1. Vi ber derfor om at departementet vurderer å slette 6.4.5 tredje avsnitt.

Til punkt 6.4.3 – Avhjelp

Etter vårt syn er det noe uklart fra hvilket tidspunkt plikten til avhjelpe, oppstår. Vi foreslår at bestemmelsen formuleres klarere.

Til punkt 6.4.4 – Prisavslag

Denne bestemmelsen vil normalt ikke passe inn i karakteren av forsknings- og utredningsoppdrag. Som nevnt over kan det sjelden garanteres en bestemt konklusjon eller at resultater kan utnyttes på en bestemt måte. Det må i det minste være en forutsetning av retting eller omlevering er mulig. Vi foreslår at punktet slettes eller at en ny formulering tas inn.

Til punkt 8.2

Ettersom universitetene som statlige enheter er selvassurandør og derfor ikke tegner forsikringer, hadde det vært en fordel om bestemmelsen om forsikring nevnte dette slik at det ikke er nødvendig å ta dette inn som unntak i hver avtale. Forslag til ny setning:

"Dette gjelder ikke statlige oppdragstakere (selvassurandør)."